


# Hoe kinderen stimuleren tot schrijven?

Marleen Van Der Beken

Marleen Van Der Beken geeft les in het vijfde leerjaar van de basisschool. Op verzoek van de redactie sprokkelde ze een aantal lesideeën die haar leerlingen gestimuleerd hebben tot schrijven: een start die goed werkte, een verhaal met verschillende hoofdstukken, en spelletjes ter verdieping van de schrijfstijl. (RR)

## Een start die goed werkte

 Ik geef geen titel, wel het begin van het verhaal: "Het gebeurde op een regenachtige dag. Ik had nog net de hond uitgelaten en toen..." Deze aanzet geeft aanleiding tot 18 zeer verschillende verhalen, al komen er natuurlijk iets meer honden in dan gewoonlijk. De kinderen zijn ook benieuwd naar wat de anderen erbij gefantaseerd hebben.

Iedereen leest dan zijn verhaal voor. Er volgt een korte bespreking: "Wat vind je zelf goed? Wat niet?" Wie wil, kan commentaar geven: "Het is plezierig dat er zoveel gevoelens inzitten." "t Is precies alsof ik die persoon ken..." "Amai, spannend!" Kinderen die veel lezen, kunnen soms heel interessante aanvullingen geven: "Jij schrijft zo'n beetje als Guus Kuijer, met dialogen." Soms volgt er een spontaan applausje.

De bedenkingen van de kinderen zijn dankbare aanleidingen: "Hoe doet Kasper dat eigenlijk, z'n verhaal zo spannend maken?" "Heb je dat opzettelijk gedaan, Carljine, die dialogen?" "Wou je dat, die gevoelens echt weergeven? Hoe heb je dat gedaan, denk je?"

Verhalen worden eerst in het kladschrift geschreven. De kinderen kunnen er al een eerste avond aan werken en de volgende dag een stuk voorlezen. Veel kinderen willen er graag verschillende dagen aan werken. Ze worden ook gestimuleerd door lange verhalen van anderen. De verhalen worden dan eerst door de kinderen zelf op spelling nagekeken, nadien nog eens door mij. Uiteindelijk belanden ze in een mooi verhalenchrift waarin per geschreven blad een wit blad staat voor een tekening.

Een paar kinderen die het steeds moeilijk hadden met verhalen schrijven: "Ah, ik vond het voor het eerst zo leuk dat ik een lang verhaal geschreven heb!" "Ik wil dat nog doen!"

## Een verhaal met verschillende hoofdstukken

De taalmethode suggereert een opstel te schrijven in de lijn van het taaltheema: *Mensen in de ruimte*. Ik heb net een video opgenomen met van die ongelooflijke beelden en een hele brok informatie. De kinde-

ren raken hierdoor zeer geïnspireerd en hun teksten zijn veel boeiender door de realistische gegevens waarover ze kunnen beschikken bij het schrijven.

Bovendien zeg ik hen: "We gaan een echt verhaal schrijven met verschillende hoofdstukken. Ik verklap telkens maar de opdracht voor één hoofdstuk, bijvoorbeeld eerste hoofdstuk, introductie van de hoofdfiguren: wie zijn ze? waar wonen ze? hoe gaan ze gekleed?" Bij een brainstorm in de klas komen heel wat gedachten, ook "ik las es een boek en..."

Dit eerste hoofdstuk zou minstens een schrifblaadje lang zijn en zou geen 'actie' van betekenis omvatten. Dat lijkt mij een belangrijke beperking te zijn. Vooral bij kinderen die nog veel te leren hebben over schrijven, krijg je soms al op de eerste bladzijde een brand én een overstroming én een fameuze draak in je maag gesplitst: actie zonder karakters en hoe sensationeler, hoe liever... Beperking dus.

Tweede hoofdstuk: "Er gebeurt iets onverwachts." Opnieuw voorlezen aan elkaar en dergelijke. Derde hoofdstuk: "Samen red- den ze zich." Vierde hoofdstuk: "Terugkeer naar de aarde?" Enz. Ook suggesties van de leerlingen zijn welkom natuurlijk bij de opdrachten voor de hoofdstukken. Presentatie in een schoolkrant en het maken van een eigen boek met eigen lino- snedes levert bijkomende hoge motivatie. Er het nodige gewicht aan geven blijkt in mijn klas zeer werkzaam.

## Verdieping van de schrijfstijl

Naast de aanzetten in verband met de grote lijnen, structuur, motivatie is er natuurlijk de verdieping van de schrijfstijl. Ook daarin kan je samen veel plezierig explore-

ren. Ik werk in het begin van het vijfde leer- jaar graag met allerlei spelletjes.

Wat leuk werkt, is onder andere *vouwge- dichten* maken. Het demystificeert de poëti- sche taal en heeft ook wortels in de taalbe- schouwing. Hoe werkt het concreet? Alle kinderen krijgen een strookje papier. Eerst schrijft iedereen een lidwoord en een zelf- standig naamwoord. Die twee worden dan weggeplooid. Dan een werkwoord in de persoonsvorm (de tijd mogen ze zelf bepa- len) en opnieuw wegplooien. Een bijvoeglijk naamwoord en weg, een zelfstandig naam- woord en wegplooien, een bijwoordelijke bepaling van... Na elk genoteerd woord wordt het briefje doorgegeven aan de buur- man. Op het einde worden de zinnen voor- gelezen. Dit leidt vaak tot verrassende, wer- kelijk poëtische zinnetjes en de kinderen vinden het heel leuk. Ze krijgen ook meer inzicht in welke constructies en wendingen plezierig zijn omdat ze een bepaald beeld oproepen en welke constructies inhouds- loos zijn omdat ze dat nu net niet doen. Doordat de zinnetjes niet van iemand zijn, kunnen ze makkelijker kritisch besproken worden.

Om boeiende verhalen en gedichten te schrijven, is het goed dat de kinderen er op een bepaalde manier toegang toe krijgen door zelf creatief met taal te spelen, beel- dend te denken, hun eigen gevoelens te laten spreken. Stilaan ontstaan er werkelijk knappe dingen. Door het voorlezen aan elkaar krijgen de kinderen ook voeling voor een pakkend beeld, voor het feit dat er in een gedicht een aantal woorden kunnen worden weggelaten, enz.

Iets anders dat leuk werkt in verband met poëzie is *gedichtjes schrijven met een opdracht*, b.v. de kinderen moeten een gevoel neerschrijven dat ze onlangs hebben ervaren. De opdracht is dan: "Schrijf een gedicht waarvan elke regel begint met een verplichte letter. Het gedicht mag niet rij- men." En het gevoel dat ze eerst kozen,

mag de titel zijn. Ik laat de kinderen verschillende gevoelens opschrijven, zo gaan ze dan bij voorbeeld drie gedichten maken, of meer. Variaties kan je natuurlijk zelf bedenken, b.v. de eerste regel moet iets van de natuur zijn, een beeld met een kleur, een vergelijking met een dier, enz.

We hebben ook een paar echt leuke lessen gehad in verband met *clichés*. Het viel me op dat de kinderen die veel lezen, soms op zo'n clichématige manier schreven: "Hij at zijn laatste korstje brood: het haardvuur knetterde..." Eerst snapten de kinderen ook niet wat ik bedoelde met clichés, nietszeggende adjectieven, enz. We zijn toen samen aan het verzinnen geslagen, bij voorbeeld bij de woordjes 'arm', 'gezellig', 'natuur'. Toen ze het begrepen hadden, hebben we veel plezier gehad samen. Bleek dat veel kinderen dit aspect nadien heel attent gebruikten en zochten naar persoonlijker, sprekender beelden.

Nu zijn de kinderen een verslag aan het schrijven van de bosklassen die nog moeten komen. Ze vinden het een leuke opdracht en ik krijg zo een beter zicht op hun angsten en verwachtingen. Ze reageren enthousiast op elke opdracht en sommigen steken er heel veel tijd in. Gedichten, boeken, schrijver zijn, het ligt nu veel meer binnen handbereik precies. Plezierig!

Marleen Van Der Beken  
A. Goemaerelei 47  
2018 Antwerpen

## T U S S E N D O O R



### VROEGTIJDIGE ONDERKENNING VAN DYSLEXIE

In samenwerking met **Sprankel** (een oudervereniging voor normaal begaafde kinderen met leermoeilijkheden) organiseert de Nederlandse zustervereniging **Balans** een symposium rond het thema **Vroegtijdige onderkenning van dyslexie**.

Het symposium vindt plaats op vrijdag 12 november 1993 van 10 tot 16 uur in het sociaal-cultureel centrum De Poorterij in Zaltbommel (omgeving Den Bosch).

Het is onder meer bedoeld voor ouders, peuterspeelzaalleiders, logopedisten en leerkrachten in de eerste drie klassen van het basisonderwijs.

Bedoeling is de deelnemers te informeren over de eerste voortekenen van lees- en spellingproblemen. Daarbij zal vooral een praktisch accent worden gelegd op het signaleren en observeren van jonge kinderen met voortekenen van dyslexie, en op een aantal handelingsrichtlijnen.

Inlichtingen: Dettie Tijtsma op het landelijk bureau van Balans,  
tel. 00-31-30-29.22.04.